

VEVERSKÁ BÍTÝŠKA ve vzpomínkách pamětníků

Město Veverská Bítýška - Zpravodaj 04/2020 - příloha

zpracovala Ilona Coufalová - kronikář města (ilona.coufalova@atlas.cz)

Paměti pana Josefa Kladivy (pokračování ze Zpravodaje 12/2019)

Zdroj: Pavel Janšta, vnuk pana Kladivy
Zpracovala: Ilona Coufalová, kronikářka

Oprava a doplnění údajů ve Zpravodaji 12/2019 - příloha - str.3/4

Odstavec začíná: V roce 1969 ...

Na chybu mne upozornili žijící autoři zmíněné malby v kostele.

Jsou to naši spoluobčané: Jaroslav Konečný, ročník 1948 a Milan Veselý, ročník 1946.

Poslední věta v odstavci po opravě má tuto formu:

Malbu kostela provedli místní malíři za 79 000 Kč: Jaroslav Konečný nar. 1928, se synem Jaroslavem nar. 1948 a Vladimír Veselý nar. 1914, se synem Milanem nar. 1946

Výše jmenovaní dokladovali svoje činnosti v kostele několika fotografiemi a barevným tiskem Panny Marie (A4 formát) od pana faráře Korce.

Na zadní straně obrázku je napsáno:

Památka na obětavou pomoc při generální opravě vnitřku kostela sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce.

L.P. 1969

Bůh Vám žehnej!

Podpis: Arnošt Korec + razítko

Zpracovala:

Ilona Coufalová, kronikářka města

Březen 2020

P.S.

Jen v krátkosti připomenu, kdo byl pan Josef Kladiva.

Od února 2017 máte možnost se začíst v příloze každého Zpravodaje v již zmíněných Pamětech. V záhlaví první strany knihy pana J. K. je napsáno.

Cituji: *Napsal Josef Kladiva rolník na odpočinku nar. 24.5.1896 ve Vev. Bítýšce č.p. 33.*

Ve stáří 74 roků. L.P. 1970.

...další záznam z knihy

Cituji: *"píší tyto paměti pro příští pokolení, aby věděli, jak to u nás vypadalo za starých časů. Píší jednak co mi zůstalo v paměti, doplněním ústním podáním ještě starších občanů. Nemám zvláštního vzdělání. Navštěvoval jsem čtyřtřídní obecnou školu osm roků a prosím, abyste moje zápisy podle toho posuzovali."*

Poznámka:

Proč se tak dlouze rozepisuji ...

Zápisy byly zapisovány zpětně s časovou prodlevou a proto došlo u pana Kladivy k pochybení.

V roce 1971 zastaven provoz ve vápenkách v sousedních Lažánkách. Od nepaměti pálivalo se tam vápno pro stavební účely. Původně v primitivních pecích. Byl to důl do kterého se rovnala vrstva dřeva a vrstva vápence. Vícekrát nad sebou. Z těchto malých pecí vypálené vápno rozváželi lažanští sedláci do širého kraje. Říkalo se jim vápeníci. Později ustoupila malovýroba velkovýrobě.

Postaveny byly dvě kruhové vápenky. Sovova a Žaloudkova. Ještě později byla vystavena družstevní Kruhovka. Vápno bylo dobré jakosti. Šlo na odbyt a lidé se přitom dobře živili. Tyto vápenky byly roku 1950 znárodněny. Roku 1971 provoz zastaven.

Jsou postaveny drtiče štěrku a denně se velké množství rozváží nákladními auty na stavbu dálnice.

Všeobecné volby do zákonodárných sborů.

V listopadu 1971 provedeny volby všech stupňů: MNV, ONV, KNV, ČNS a FNS.

Členové národní fronty měli sestavit kandidátku. Byl to určitý krůček k demokracii, poněvadž v minulých volbách byla kandidátka sestavena KSČ.

Národní fronta sestává ze tří stran: komunisté, lidovci a národní socialisté.

Dále tam byli zástupci spolku rybářského, honební společnosti a zástupci větších závodů (JZD, Rico a Hlubna).

Tyto jednotlivé skupiny si navrhli kandidáty do MNV.

Výbor Národní fronty vybral a dal k dispozici tyto kandidáty volební komisi, která z nich sestavila kandidátku.

Jména kandidátů byla veřejně po dobu 1 měsíce vystavena v kanceláři MNV a v továrně Rico. Každý občan měl možnost proti navrhovaným kandidátům podat námítky.

Po uplynutí této lhůty byla svolána veřejná schůze občanů, kdež byli navržení kandidáti voličům představeni.

24. listopadu byly provedeny volby.

Legitimace opravňující k volbě byly dodány předem do domu. Ve volební místnosti v Kulturním domě odevzdal volič svoji legitimaci a obdržel 5 kandidátek.

Přítomna byla volební komise ze členů Národní fronty. V místnosti byla i plenta, za kterou si mohl volič jednotlivé kandidátky prohlédnout popřípadě škrtnout, kdo mu nevyhovoval. Potom se kandidátky vsunuly do volební urny.

Podle směrnic bylo zvoleno 30 poslanců. Z toho 1/3 žen. Do MNV zvoleni byli též někteří poslanci bezpartijní.

Předsedou MNV byl zvolen Venclík Antonín.

Dále byly zvoleny komise:

Plánovací, finanční, kulturní školská, obchodní, zdravotní, policejní, zemědělská a stavební.

Celkově vzato, volby u nás udělaly na mne dobrý dojem.

Zvoleni byli vesměs slušní lidé a na vedoucí místa postaveni u jednotlivých komisí odborníci s náležitým vzděláním, bez ohledu na stranickou příslušnost.

Opravila se na náměstí Panská hospoda velkým nákladem.

Jednáno bylo o stavbu nákupního střediska na čísle 115 u potoka. Majitel Josef Peprla kladl si velké požadavky. Nedomluvili se s Jednotou. Tak to padlo.

Začátkem listopadu konány přípravy na stavbu obchodního domu v hotelské zahradě. (*Jedná se o parcelu u potoka. V současné době je v přízemí zmíněného obchodního domu prodejna Hruška*).

Bude to reprezentační budova zastrčená za humny. Kdyby naši obecní hospodáři trochu uvažovali. Stačila by jedna bomba a hospodu (*Panskou*) vyhodit do povětří. A na tom místě, na raně, na náměstí mohl stát obchodní dům a ještě v něm hospoda.

Tvrdili, (že budova Panské hospody) je chráněna Památkovým úřadem.

Po odchodu MUDr. Valové stanoven lékařem MUDr. Příkryl Ivan. Má již 11 roků praxe a jest to bývalý vojenský lékař. Snaživý, příjemný a svědomitý.

Dne 16. prosince uspořádal Sbor pro občanské záležitosti v místě besídka se zábavným programem a občerstvením. Bylo pozváno 120 důchodců. Vesměs staří veteráni od 75 roků.

Je to takový dík a uznání za naši životní práci.

Počasí

Jak vpředu uvedeno, byl většinou letošní rok značně suchý. Nepršelo od půli června až do konce října. Jen malé spršky. Obilí sypalo dobře, ale nenahradilo to ztráty vzniklé na pícninách a okopaninách.

20.11. zadul studený severák, přihlásily se -4 až -5°C mrazíky a napadlo 20 cm sněhu.

Po 10 dnech přinesl jihozápadní vítr oblevu. Sníh roztál a syrové mlhavé počasí s přeháňkami trvalo celý prosinec. Za takového počasí šířila se Hong-Kong chřipka, která k nám přišla z Maďarska. Onemocněly celé rodiny a staří lidé umírali na zápal plic, který se k chřipce přidružil.

5. prosince byla uspořádána v kostele v 16 hodin Mikulášská besídka.

Přišel opravdový Mikuláš v bílé říze se zlatou mitrou na hlavě, berlou a bílým plnovousem.

Měl k dětem promluvu. Školní děti recitovaly básně, proslov měl i pan farář.

Pak Mikuláš rozdělával dětem dárky, na které rodičové přispěli každý obnosem 10 Kčs. Předplaceno mělo 150

dětí. Návštěva byla daleko větší. Přišli i mladí manželé s dětmi v náručí, kteří do kostela nechodívají. I na tyto přespočetné bylo pamatováno. Byly poděleny skoro všechny děti.

Na Hod Boží vánoční byla mimo slavné jitřní, která byla sloužena na Štědrý den v 10 hodin večer, ještě po ranní mši, hrubá mše svatá, na které zpíval mužský sbor doprovázený kytarovou hudbou.

Vedle cesty do Heroltic (*za firmou Hartmann*), byl podél továrny Rico mlýnský náhon-strouha. Sloužil původně k pohánění horního mlýna, který byl za pana Kováře přeměněn na papírnu. Národní podnik Rico přeměnil papírnu na kanceláře a voda poháněla domácí elektrárnu.

Letos byla strouha zavezena a nad cestou byl vystaven nový objekt, radioisotopové pracoviště n.p. Rico a Výzkumný ústav textilní Brno. Stavbu provádí Ingstes Brno s polskými dělníky. Dole pod zemí bude v betonovém krytí umístěna kobaltová bomba a její radiopaprsky budou sterilizovat výrobky n.p. Rico, obvazy a jiné.

Na vánoční svátky vrátili se manželé Dupalovi z Chudčic, po šestnáctiletém vyhnanství do svého domova. Byli rehabilitováni a odčiněna křivda na nich spáchaná.

Je Silvestra poslední den v roce. Co nového přinese rok 1972 ? Zatím je to jen otázka.

1972

Zima 1971 - 1972.

Po horkém suchém létě očekávali jsme tuhou zimu, ale ve skutečnosti se naše předpověď nesplnila. Zima byla celkem mírná a málo sněhu. Vánoce byly beze sněhu. Ani v Krkonoších a Tatrách nebylo sněhu a lyžaři vyšli naprázdno.

Od 15 ledna začalo mrznout -4 až -12°C. 22. ledna napadl první sníh 20 cm.

8.2. přišla obleva. Sníh roztál a celý únor byl teplý. Začátkem března se ochladilo. Vál studený severní vítr, doprovázen jarními mrazíky. Oziminy dobře přezimovaly.

17.3. začalo setí jařin a do týdne bylo zaseto.

Jaro bylo hodně studené a pak přišly deště. Pršelo při sklizni píce, které se musely dosoušet.

Pršelo i ve žních. Obilí velkými dešti polehlé, půda měkká. Ztěžovalo to práci a žně se prodloužily. Trvaly 6 neděl. Obilí, na tu polehlinu, dost sypalo. Místy 40 q z ha. Průměrný výnos obilovin je 35 q z ha. Po žních se počasí ustálilo a přišlo sucho. Půda velkými dešti ulitá a uježděná za mokra se těžko orala. Následkem sucha se těžko připravovala na setí. Zaseté obilí pro sucho nevzcházelo. Bramborám mokré počasí nesloužilo, byly též velké tepelné rozdíly. Pár dní tropická vedra s bouřkami a z toho se citelně ochladilo. Jedině řepa si to pochvalovala. Byla pěkná a měla hodně chrástu. Kombajny značně ulehčily její sklizeň.

Ještě za mého mládí se cukrovka ručně vyrývala a dávala do věnců (*na poli se soustředila do útvaru-věnce-chrástem ven*) a pak se ... napřed nožem, později srpem skrajovala. Později jsme ji po jednom řádku vyorávali koňmi. Ještě později se řepa na stoje (*byla ještě v zemi*) skrájely skrajáky na hůlce a chrást se sházel na řádek, který se potom odvezl. Po jeho odvozu se řepa vyorávala.

Ovoce bylo málo a ještě špatné jakosti. Stromům ublížily březnové mrazy.

Koncem října dostavily se mrazíky -6 až -8°C. O Všechny svatých bylo hodně zima a foukal studený severák.

Staví se obchodní dům a vodovod od Šmelcovny. JZD vypomáhá svými stroji i lidmi.

22.7.1972 zemřel otec biskup brněnský Dr.Th. Karel Skoupý v 86 letech.

Po zádušní mši svaté v katedrále pochován jest na brněnském hřbitově. Pohřbu se zúčastnili církevní hodnostáři, jak katolické tak i zástupci jiných církví. Veliká účast byla věřících.

23.7. oslavil pan řídící Nehyba 80. narozeniny.

Za týden mu zvonili umíráček a rozloučili jsme se s ním v brněnském krematoriu.

Byl selský syn z Kuřimského Jestřebí. Byl dobrým učitelem. Učil naše děti lásce k vlasti a lásce k bližnímu. Vychoval 2 generace neboť vyučoval u nás celý čas, než odešel do důchodu.

4. října uspořádal Sbor pro občanské záležitosti besídku důchodcům v Kulturním domě. Dostali jsme malé občerstvení. Předseda po uvítání ocenil a nám poděkoval za celoživotní práci. Účinkoval zábavný soubor z Brna. Sešlo se nás 140 a zapívali jsme si.

Dne 15. října 1972 odchází do důchodu Mudr. Josef Adamec. Nastoupil u nás, jako lékař v roce 1933 u nemocenské pokladny.

Tradiční poutě u matky Boží na Veverí a Vranovská pouť nebyly z ONV tajemníkem pro věci církevní povoleny.

1973

Od 1.1.1973 zavedeny na poštovních zásilkách a dopisech směrová čísla.

Je neděle 4. února, zima mírná +2 až -5°C. Denní teploty 0 až -2°C. Panuje sychravé mlhavé počasí, šíří se epidemie chřipky.

Se setím se započalo 19. března. Oziminy bez sněhové pokrývky byly takové zažloutlé a vyschlé.

Posloužil jim dubnový deštík i bouře při které vydatně zapršelo.

Ve volebním programu naše obec naplánovala úpravu obce. Výstavbu prodejny a rozšíření školní budovy. Je to plán mnohamilionový. K tomu ještě stavba vodovodu ze Šmelcovny. Tento plán mocně zapůsobil na nového předsedu MNV. Bral si svědomitě tyto starosti tak, až z toho onemocněl. Ztratil spánek a na radu lékařů se této funkce vzdal.

Doplňovací volbou zvolen předsedou s. Lhotský.

24.2. se konala v Praze na Staroměstském náměstí oslava 25 roků ČSSR. Přítomen byl i ruský premiér Leonid Brežněv. S ním přijelo na návštěvu 300 mládežníků ze všech sovětských republik.

Udělena amnestie.

Tresty do 2 roků byly prominuty a těm, kteří opustili naši republiku, povolen návrat.

Na jižní Moravě se vyskytla slintavka a kulhavka u dobytka. Díky veterinárním opatřením se nerozšířila.

V minulém roce utvořilo se Evropské hospodářské společenství se sídlem v Bruselu. Členy jsou všechny evropské státy mimo státy Varšavské smlouvy.

Letos v lednu 1973 se sešli zástupci 34 států včetně USA a Kanady v Helsinkách. Pojednáno bylo o evropské bezpečnosti a omezení zbrojení. Pokračování bylo pak ve Vídni a jednalo se o snížení stavu armád.

Je 14. dubna. Je sněhová vánice.

Za týden máme velikonoce dle přísloví: zelené vánoce, bílé velikonoce

24. dubna byly velikonoce. Na Velký pátek pršelo a na Bílou sobotu padal sníh, který ve vyšších polohách zůstal ležet. A byly tak zelené Vánoce bílé Velikonoce. Na horách se krásně lyžovalo.

V půli dubna krásně zapršelo. Byla i bouře, takže se vyprahlá zem napila a oziminy se zazelenaly. Rovněž v máji pěkně zapršelo.

Knihu tuto měl vypůjčenou i bývalý továrník Ráček a chtěl by ji doplnit na základě naší rozmluvy.

Poznal jsem Vaši obec Veverskou Bítýšku. Po znárodnění továrny, bez soudu přišli pro mne. Byl jsem zařazen do pracovního tábora, kde jsem pobyl 8 měsíců.

Mimo prádelnu zbudoval ještě gumárnu. Byl to akciový podnik a těmto akcionářům platil 10% úrok. V Brně pak měl svůj obchod, kdež prodával lékařské potřeby, obvazy a gumárenské zboží.

Od poloviny roku 1973 budou zvýšeny příplatky na děti. Vláda se na tom usnesla, aby se zvýšila populace, která u nás hodně poklesla. Převládají rodiny s jedním dítětem a je též hodně rodin bezdětných. Vyplácí se na jedno dítě 90 Kčs. Na dvě děti 430 Kčs. Na tři děti 880 Kčs.

Půl roku placená mateřská dovolená.

3. 11. uspořádal výbor pro občanské záležitosti u Přibílů (*v Panské hospodě*) besídku důchodců.

Pozváno bylo od 70 roků 150 důchodců. Přítomno bylo 65 osob ženského pohlaví. Besídku zahájila předsedkyně sociální komise paní Peloušková.

(pokračování v dalším čísle Zpravodaje)